

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Koszyó Gyula

Kárpátalja, mint Északkeleti Hadműveleti Terület története (1944)

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Történelemtudományi Doktori Iskola
Gazdaság, Régió- és Politikatörténeti Műhely

Témavezető: Dr. Botlik József

2021

I. A kutatás előzményei, problémafelvetés

Kárpátalja földrajzi fekvésénél fogva mind a német, mind pedig a szovjet hadi- és stratégiai elképzelésekben fontos területnek számított. A németek számára szállítási útvonalat jelentett, amíg a szovjeteknek a terület megszerzésével lehetőség nyílt volna kijutni az Alföldre.

A Vörös Hadsereg 1943 decemberétől folyamatosan támadásban volt a német Dél Hadseregcsoport ellen. Miután átkeltek a Dnyeperen, az Ukrán Frontok 1944 februárjáig öt nagyobb hadművelet keretei között jelentős veszteségeket okoztak az itt védekező német ellenfélnek. E támadás eredményeként szinte egész Jobbparti Ukrajnát, a Krímet, Moldova egész területét elfoglalták és eljutottak a Kárpátok előterébe, illetve Románia határáig. Ezzel a szovjet előrenyomulással tulajdonképpen a német arcvonal délen kettészakadt, ennek az lett a következménye, hogy a német „A” és „Dél” hadseregcsoportok között 150–200 km-es rés keletkezett, amelynek betöméséhez a németek nem rendelkeztek kellő erővel.

Ilyen események közepette került sor Magyarország német megszállására 1944. március 19-én. Az ország megszállásának több oka is volt, mint például a Galíciában előretörő szovjetek miatt kialakult rés kitöltése a magyar haderő fokozottabban igénybevételeivel, vagy éppen a németeknek fontos magyarországi szállítási útvonalak biztosítása, németbarát kormány kinevezése, az olasz példához hasonló kiugrási kísérlet lehetőségének a nullára redukálása, a „zsidókérdés megoldása.”

Miközben német katonák szállták meg Magyarországot a szovjet katonák elérték a történelmi magyar határt, amelynek egyik hátszágát éppen Kárpátalja jelentette.

Dolgozatom tárgya Kárpátalja 1944. március 19. és október 27-e közötti története. Ebben az időszakban, ezt a területet 1944. április 1-től, Északkeleti Hadműveleti Területnek nevezik, egy országgyűlési döntést követően.

Dolgozatomban két főcél jelöltem meg. Az első, hogy bemutassam e hét hónap esemény- és politikatörténetét a létrehozott hadműveleti közigazgatásban. Eközben a politikai élet és a hétköznapi élet kölcsönhatásait, azok összefüggéseit is igyekeztem vizsgálni.

Az Északkeleti Hadművelési Terület közigazgatási kiterjedése 1944-ben

Igyekeztem több fontos kérdést is tisztázni. Azt is például, hogy az egymás mellé rendelt polgári és katonai közigazgatásnak milyen volt a kapcsolat, működése, feladatmegoldó képessége. Fő célom azonban mégis olyan alapkérdések megválaszolása volt, mint, hogy a német megszállás hatására változott-e a helyi politikai vezetés. Abban az esetben ha igen, akkor milyen közigazgatási szinten okozott változást és kik voltak, akiket ez érintett. Ha személycserékre volt példa a német megszállás hatásaként Kárpátalján, akkor azt is fontosnak tartottam feltárni, hogy az új közigazgatási állomány miben különbözött a menesztett személyektől.

Szintén vizsgáltam azt, hogy a helyi magyar közigazgatás 1944-ben miként vélekedett például a háború kimeneteléről, bizakodó vagy pesszimista magatartást tanúsított. Hogyan vélekedtek a különböző politikai pártok a helyi társadalom szociális helyzetéről, vagy éppen arról, hogy a szovjet Vörös Hadsereg elérte a történelmi határokat. Mivel Kárpátalja történetében nem 1944-ben jelenik meg először a kommunista mozgalom, ezért azt is igyekeztem érzékeltetni, hogy a mind gyakrabban földet érő szovjet partizánok működéséről a helyi konzervatív, illetve a szélsőséges politikai elit hogyan vélekedett. Célul tűztem ki, hogy árnyalom a szovjet partizánok által végzett illegális szervezkedés hatását a többségében szláv lakosságra.

Az értekezés során a következő célkitűzéseket határoztam meg:

- Képet adjak Kárpátalja közigazgatási, politikai változásairól 1920–1944. között.
- Bemutassam Kárpátalja hadműveleti területté minősítésének hátterét 1944-ben.
- Árnyaljam azt, hogy az Északkeleti Hadműveleti Terület milyen minőségbeli változást okozott a közigazgatás működésében.
- Milyen politikai hatásai voltak Kárpátalján, Magyarország német megszállásának.
- A szakirodalom által eddig nem ismert adalékokkal szolgáljak a kárpátaljai zsidóság 1944-es tragédiájához. Főleg a következmények tekintetében.
- Érzékeltessem azt, hogy a katonai jelenlét, a légitámadások és a hadműveleti kiürítés a helyi társadalomban okozott-e komoly hatásokat.
- Bemutassam azt, hogy milyen körülmények között szűnt meg 1944 őszén, Kárpátalján a magyar közigazgatás.
- A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi részlegében minél több forrást felhasználjak, amivel kibővítem létező ismereteinket Kárpátalja történetéről 1944-ben.

Ezeket a kérdéseket elsősorban olyan források felhasználásával kívántam elemezni, amelyeket eddig még nem képezték tudományos kutatás tárgyát.

II. A dolgozat felépítése. A kutatás során használt szakirodalom és forráscsoportok

Kárpátalja – csakúgy, mint Kelet-Európa – jelentős része 1944-ben már a szovjet Vörös Hadsereg frontvonalával határos hátország volt. E kárpátaljai hátország közigazgatás-, politika- és eseménytörténetének bemutatását a dolgozatban hét fejezetben taglalom.

Az első nagyobb terjedelmű fejezetben főleg arra törekedtem, hogy még mielőtt bemutatom dolgozatom érdemi részét, vázoljak egy általános képet Kárpátalja 1918 októberétől, 1944 októberéig lezajlott főbb közigazgatási, politikai, gazdasági változásairól. Ezt azért tartottam fontosnak, hogy az 1944. évi eseményeket a történelmi folytonosságban, összefüggésben vizsgáljam meg.

A második rövid fejezetben Magyarországgal foglalkozom. Pontosabban azzal, hogy a második világháború szempontjából sorsdöntőnek tekinthető 1943-as évtől az ország 1944. március 19-éig milyen főbb kül- és belpolitikai változásokon ment át. Azt is bemutatom – röviden –, hogy milyen geopolitikai változások következtek, a hadi helyzetből.

A harmadik fejezetben azt elemeztem, hogy milyen változást jelentett a vármegyei és a közigazgatási kirendeltségek működésében az Északkeleti Hadműveleti Terület létrehozása. Igyekeztem bemutatni a közigazgatási feladatokat ellátó határozatalkotó, végrehajtó szervek

működésében lezajló változásokat, amelyek a hadműveleti területté való átminősítés hatására alakultak ki.

Az ezt követő fejezetben az Északkeleti Hadműveleti Terület politikai életének bemutatásával foglalkoztam. E fejezet felvezető részében előzményként, részletesen taglalom az 1938-ban, 1939-ben visszacsatolt kárpátaljai terület politikai életét. Ezen belül a politikai pártok szerveződésével 1939-től, a ruszin nemzetiségi pártok törekvéseivel, a ruszinoknak szánt autonómiával, annak sorsával, az illegális kommunista mozgalommal. Ezt követően egy rövid alfejezetben bemutatom a német megszállásnak Magyarország államvezetésére gyakorolt hatását, a kormányváltást, majd körültekintően árnyalom a helyi politikai életben végbement változásokat. Részletesen írok a helyi pártok 1944. évi működésével, célkitűzéseivel, illetve ezek jellemzőivel, váltoásaival 1944. március 19-e előtt és után. Fontos célom volt, hogy egy alfejezet erejéig, bemutassam az 1938-tól kisebb-nagyobb erővel működő illegális kommunista szervezkedést ezen a területen. E mozgalommal kapcsolatban írok az előzményekről, majd felvázolom, hogy a német megszállás hatására milyen intézkedéseket léptetett életbe a magyar közigazgatás például az ejtőernyővel földet érő szovjet partizánok ellehetetlenítése érdekében.

Az ötödik fejezetben a kárpátaljai zsidóság 1944. évi összegyűjtésének, majd deportálásának körülményeit ismertettem – röviden – az Északkeleti Hadműveleti Területen. Ez a fejezet több alfejezetre tagolódva mutatja be azt, hogy milyen a kárpátaljai izraelita lakosság milyen eseményeken esett át az ország német megszállásától, a zsidók összegyűjtéséig. Fontosnak tartottam külön alfejezetben érzékeltetni, hogy a zsidó lakosság deportálása milyen azonnal érezhető következményekkel járt.

A hatodik fejezetben eredeti terveim szerint az 1944-ben itt élő magyar és nemzetiségi lakosság közhangulatának a bemutatása szerepelt. A kutatás és a szakirodalom feltárása során azonban rádöbentem, hogy ez megvalósíthatatlan mivel, ahogyan napjainkban sem, úgy a korabeli népesség közhangulatának megjelenítése sem könnyű feladat. Ennek felelevenítéséhez számos adatra lenne szükségünk, amihez sajnos, nincsen elegendő forrás (főként visszaemlékezés), de társadalomtörténeti alapkutatásokkal sem rendelkezünk e tekintetben. Így átértékeltem a fejezet céljait a kutatási szakaszban. A közhangulat alakulásának roppant nehéz bemutatása helyett, e fejezetben ezért olyan 1944-ben megjelenő társadalmi jelenségeket vizsgálok, amelyek egyértelműen befolyásolhatták az itt élő lakosság hangulatát. Ilyen vizsgált témakörök például a légitámadások vagy éppen a növekvő katonai jelenlét.

A dolgozat utolsó fejezetében a magyar közigazgatás végnapjait elevenítem fel. Azt az időszakot, amelyben a mindennapok teltek, mielőtt kiteljesedett a szovjet katonai megszállás és a magyar közigazgatás kivonulása.

Nem foglalkozik dolgozatom olyan témakörök bemutatásával, mint az Északkeleti Hadműveleti Terület gazdasági helyzete, illetve az 1944-ben ebben végbement változásokkal. Szintén nem terjed ki az írás a közellátás és beszolgáltatás bonyolult folyamatainak bemutatására sem. Ezeknek a témáknak a beillesztése szétfeszítené dolgozatom terjedelmi korlátjait.

*

A téma nem a túlzottan kutatott témák közzé tartozik. Akik eddig munkájukban érintették az Északkeleti Hadműveleti Terület történetét, azok is érintőleges, felületes közléseket tartalmaznak. Elsőként Randolph L. Braham, amerikai holokausztkutató foglalkozott a témával. Véleménye szerint az 1944-ben Kárpátalján felállított katonai közigazgatás, a „zsidókérdés megoldása” miatt lett létrehozva.¹ A magyar történészek közül őt követte Fedinec Csilla, aki pusztán megemlíti azt, hogy 1944-ben különleges közigazgatási szabályok léptek életbe, miniszterelnöki rendelet értelmében.² Őket követte Botlik József 2005-ben megjelent kötete,³ amelyben külön alfejezetben mutatta be az Északkeleti Hadműveleti Területet, főleg a kiűritési folyamatot elemezve. Szintén a korszakkal kapcsolatban jelent meg Brenzovics László munkája 2010-ben,⁴ amelyben a szerző csak megemlíti, hogy létezett katonai közigazgatás Kárpátalján 1944-ben. Az ukrán történetírás keveset foglalkozik ezzel az időszakkal, az 1944-es katonai közigazgatással pedig egyáltalán nem. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a források döntően magyar nyelvűek, amely akadályt jelent az ukrán kutatók számára.

A doktori értekezésem számos, eddig ismeretlen forrás felhasználásával mutatja be az Északkeleti Hadműveleti Terület 1944-es politikai és társadalmi történetét. Ezeket a forrásokat öt magyarországi és egy ukrán levéltárban gyűjtöttem össze.

---

¹ Braham, Randolph L.: *A magyar holocaust*. Gondolat Kiadó, Budapest. 1990. 108. p.

² Fedinec Csilla: *A kárpátaljai magyarság történeti kronológiája 1918–1945*. Lilium-Aurum, Dunaszerdahely. 2002. 619. p.

³ Botlik József: *Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján II. A Magyarországhoz történt visszatérés után 1939–1945*. Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza. 2005. 197–247. p.

⁴ Brenzovics László: *Nemzetiségi politika a visszacsatolt Kárpátalján 1939–1944*. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár. 2010.

Kutatást végeztem a budapesti Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárban. Itt a korabeli magyar minisztériumok Kárpátaljával kapcsolatos ügyiratait elemeztem. Főként a Belügyminisztérium elnöki (K 149) és általános (K 150) kiadványait tartalmazó fondokat vizsgáltam, illetve a Miniszterelnökség Kisebbségi Osztályának (K 28) iratait. Iratfeltáró munkámban érintettem az itt fennmaradt Kárpátaljai Kormányzói Biztosság irategyüttesét (K 774) is.

A Budapest Főváros Levéltárában főleg a büntetőperek anyagait vizsgáltam (VII. 18. d.), míg a Politikatörténeti Intézet Levéltárában a magyar származású, kommunista partizánok működésével kapcsolatos fondokat (Fond 501., Fond 682.). A budapesti Ráday Levéltárból a kárpátaljai Vozáry Aladár politikus, munkácsi lapszerkesztő visszaemlékezését kutattam (Fond C. 150.).

A Hadtörténeti Levéltárban az Északkeleti Hadműveleti Területen 1944-ben átvonult, beszállásolt katonai alakulatok iratait tekintetem át. Szintén ebben az intézményben őrzött tanulmánygyűjteményeket és visszaemlékezéseket is használtam csakúgy, mint a Magyar Királyi Honvédezerkar, illetve Főnöke dokumentumait.

A magyarországi levéltárakban végzett forrásgyűjtés kisebb hányadát tette ki kutatásomnak. Az iratok jelentős részét a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi részlegében gyűjtöttem össze. Ebben az intézményben az adott korban helyileg képződött, magyar közigazgatás iratait tekintetem át, legtöbbször a vármegyei közigazgatás legfelsőbb szervének a fő- és alispáni hivatalok iratait. Így a négy történelmi vármegye közül elsősorban Ung és Ugocsa vármegyék ilyen jellegű iratait kutattam. Sajnálatos módon az iratpusztulás miatt Máramaros fő- és alispáni okmányai nem maradtak fent, Bereg vármegye hasonló bizonyítékai viszont jelenleg határozatlan ideig nem kutathatóak. Azokban a megyékben, ahol az előbbi hivatalok iratai nem maradtak fent, ott a járási főszolgabírók, illetve a körjegyzőségek hozzáférhető ügyiratait vizsgáltam.

A korabeli vármegyei közigazgatás iratainak feldolgozása, csak az Északkeleti Hadműveleti Terület síkvidéki részét jelenti. A hegyvidéki, döntő többségben nemzetiségi lakosság által lakott területnek, a korban képződött iratait is vizsgáltam. A hegyvidéken 1939–1944 között működő három hivatali szerv közül kettőnek az Ungi- és a Máramarosi Közigazgatási Kirendeltségnek viszonylag épségben fennmaradt az iratai. Ez alól egyedül a Beregi Közigazgatási Kirendeltség iratai jelentenek kivételt, amely sajnos, igen töredezett formában őrződött meg.

Annak érdekében, hogy a korabeli közigazgatás által termelt iratokat forráskritikával kezeljem, a levéltári iratok gyűjtésekor nagy figyelmet fordítottam a lakossági panaszokra,

levelezésekre, a hivatalos és magánjellegűekre egyaránt. Szintén a forráskritika érdekében a korabeli Kárpátalján megjelent összes sajtóterméket tanulmányoztam. Mindet, amelyek 1944-ben a hadműveleti területen megjelentek.

III. A kutatás módszertana

A célok elérése érdekében, könyvtári és levéltári kutatást egyaránt alkalmaztam.

A könyvtári kutatással felkutattam azokat a szakmunkákat, amelyek eddig megjelentek a témában. A témáról már ismert és létező tudás birtokában hozzáálltam a levéltári forrásanyag feltárásához.

A levéltári kutatás során, eddig érintetlen, primer forrásokkal dolgoztam. A hat levéltárból összegyűjtött hatalmas mennyiségű irat felkutatása, fotózása, rendszerezése és feldolgozása forrásjegyzékbe, komoly energiát igényelt. Mivel az összegyűjtött iratok keletkezésüket tekintve különböző típusúak – például szakminisztériumok iratai, katonai szervek iratai, polgári közigazgatás iratai, visszaemlékezések, lakossági levelek stb.–, így bizonyos mértékben, már ezért is forráskritikai hatást gyakoroltak egymásra. Ennek ellenére igyekeztem a forráskritikát a „végletekig” alkalmazni, ezért feldolgoztam a téma időrendi határain belül megjelent, korabeli sajtót is. Ezt követően pedig a sajtóban és a közigazgatás által termelt iratok, közölt információit egymással ütköztetve dolgoztam fel.

A dolgozat megírásával egy esemény- és politikatörténeti munka elkészítésére vállalkoztam, amely ezen kívül, e földrajzi régió múltjának társadalomtörténeti megismeréséhez is adalékkal szolgál. Ebben nagy segítségemre volt Vozáry Aladár fennmaradt visszaemlékezése. A szerző – mint az események szemtanúja – Munkácson a német megszállást követően megélt, saját tapasztalatait örökítette meg, részletesen és a mindennapok perspektívájában tárja elénk a korabeli viszonyokat például a zsírhiányt, a katonai tumultust, a kétségbeesett visszavonulást, a zsidó lakosság tragédiájának rideg valóságát. Míg Vozáry a gyorsan változó események sodrában pusztán csak nevesíti az 1944-es válságtüneteket (pl. politikai radikalizálódás, zsírhiány, partizánok megjelenése stb.) addig e munkával igyekeztem ezek okaira rávilágítani, ezzel kiegészítve Vozáry visszaemlékezését. Vozárynak ugyanis nem volt rálátása a képződött közigazgatási iratokra – mivel ekkor már politikailag mellőzve volt – amiből mi ma már rekonstruálni tudjuk a magyar közigazgatásnak ezekre adott válságkezelési intézkedéseit. E visszaemlékezés, illetve a felkutatott lakossági panaszok lehetőséget biztosítottak ahhoz, hogy ütköztessem a mindennapokban megélt

lakossági tapasztalatokat, a kormányzati szervek, minisztériumok, helyi közigazgatás véleményével és ez alapján saját következtetéseket vonjak le.

Összességében úgy érzem sikerült a megfelelő forráskritika alkalmazásával megvalósítanom a kutatás kezdetén megjelölt céljaimat – szakszerűen feldolgozni a forrásokat – és új kutatási eredményeket tartalmazó dolgozatot elkészíteni.

IV. A kutatás eredményei

A megjelent szakmunkákból pusztán annyit tudunk az Északkeleti Hadműveleti Területről, hogy 1944. április elején hozták létre, illetve nyugalmazott katonai vezetőket neveztek ki a legfontosabb tisztségekre. Munkámnak köszönhetően ez a tudás új ismeretekkel bővült.

Az Északkeleti Hadműveleti Terület politikai életében a német megszállás fontos következményekkel járt. Mindenekelőtt végbement a német céloknak megfelelő közigazgatás átalakítása, a harcfront közvetlen hátszágában. A politikai szempontok alapján Kárpátalja élére új vezetőket neveztek ki. A változások a négy történelmi vármegye fő- és alispáni karának 100%-át érintették. A személycserék során a Magyar Élet Pártja elveszítette politikai pozícióit, amelynek helyét a Magyar Nemzeti Szocialista Párt vette át. Ezzel együtt az 1944-ig háttérbe szorított szélsőséges vagy antiszemita egyéneket iktatták be felelős beosztásokba, akiket addig a Magyar Élet Pártja konzervatív szemléletű tagjainak sikerült ellehetetleníteni működésükben. Jól látható, hogy a német megszállás nélkül, sem a radikális szervezkedések, sem a szélsőjobboldali pártok nem hozták volna létre politikai alapszervezeteiket.

Szintén a katonai megszállás tette lehetővé, hogy a német hatóságok tevékenyen részt vettek a kárpátaljai szovjet partizánmozgalom felszámolásában, sőt azt teljes mértékben felügyelték. A németek egyik fő célja a Szovjetunióból érkező partizánok tevékenységének hatástalanítása volt, hiszen azok a szovjethatalom felderítői voltak, másrészt pedig a német katonai szállításokat veszélyeztették. Ezért szigorúan felügyelték a szovjet partizánok megsemmisítését, a felkutatásuk érdekében végrehajtott magyar hatósági intézkedéseket, amelyek 1944 őszeig sikeresek voltak. Bár a szovjet gerillák már 1944 nyarától a kárpátaljai erdőségekben rejtőzködtek, a helyi magyar közigazgatás, a politikai vezetés (elsősorban ideológiai okok miatt, illetve amiatt, mert az itteni magyar közigazgatás 1919-ben saját bőrén tapasztalta meg a Tanácsköztársaság által végrehajtott erőszakos intézkedéseket, mint például a túszedések) nem vette fel a kapcsolatot az ellenséggel. Egyetlen kivétel volt Bródy András, ruszofil politikus, 1938-ban rövid ideig Podkarpatszka Rusz miniszterelnöke. Bródy közvetítők révén felvette a kapcsolatot Tkankó partizánvezérrel, de hamarosan kiderült, hogy

sem a kárpátaljai partizán-, sem a legfelsőbb szovjet partizánvezetés nem bízott benne. Később, 1946-ben a szovjethatóságok Bródyt meghurcolták, a bíróság koholt vádak alapján halálra ítélte, majd kivégezték.

Az is tény, hogy Magyarország német megszállása döntően hozzájárult a „zsidókérdés megoldásához.” Részben a zsidó lakosság deportálása, részben pedig a háborús körülmények miatt Kárpátalja helyi társadalmát újabb és újabb kihívások sújtották. Mivel a terület tulajdonképpen hátország lett, egyre nagyobb méreteket öltött a katonai jelenlét, ami zsúfoltságot, ez pedig feszültséget okozott a civilek és katonák között. Az előállt válsághelyzet enyhítésére a magyar közigazgatás igyekezett különböző intézkedéseket tenni, azonban a körülmények és lehetőségek következtében ezek kevés eredménnyel jártak. A növekvő szállítási nehézségek, az áruhiány, az 1944 októberétől erőteljesebben támadó szovjet partizánok, illetve a pusztító légitámadások egyre nagyobb mértékben csökkentették a magyar közigazgatás hatáskörét.

Ezalatt 1944. október 2-án a Vörös Hadsereg elfoglalta az első kárpátaljai települést, Verebes községet a Volóci járásban. Különösen október 15-e, a nyilas hatalomátvétel után egyre szűkült a vidék kapcsolata Budapesttel. Vincze András október 19-én tartotta Ungváron az utolsó kormányzói biztosi értekezletét, majd 23-án Ózdra költöztette hivatalát. Ezzel sz intézkedéssel megszűnt a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság Kárpátalján működni. Az 1938 decemberében létrehozott síkvidéki Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros magyar közigazgatását a megszálló szovjet katonai közigazgatás 1944. október–november folyamán számolta fel.

V. Köszönetnyilvánítás

A dolgozat elkészítésébe nyújtott segítségért sokaknak tartozom köszönettel. Elsősorban témavezetőmnek Dr. Botlik Józsefnek, aki tanácsaival, források átengedésével hozzájárult a kézirat fejlődéséhez. Nagyon hálás vagyok a különböző levéltárakban dolgozó levéltárosoknak a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi részleg igazgatójának Kutassy Ilonának, Jeremkina Máriának (iratmegőrzési osztályvezetőjének), Létay Larissza és Szkázova Ljuba levéltárosoknak.

VI. A témában végzett publikációs tevékenység

1. Kosztyó Gyula: Megszállás, terror, elhurcolás. Szovjet berendezkedés Kárpátalján (1944–1950). Géczai Róbert (szerk.): *Az Elbától Vorkutáig. Magyarok és magyarországi németek szovjet hadifogságban, kényszermunkán a Gulág-on*. Budapest, Magyar Napló – Veritas Történelemkutató Intézet, 2017. 161–173.
2. Kosztyó Gyula: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagnak tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.) Dupka György – Zubánics László (szerk.): *A Kárpát-medencében elhurcolt magyar és német rabok nyomában Oroszországban és a Kaukázus országjaiban*. Budapest–Ungvár, Intermix Kiadó, 2017. 127–153.
3. Kosztyó Gyula: „... ne felejtsek el, hogy saját terület és saját állampolgáraink lakják.” Az Északkeleti Hadművelési Terület 1944-ben. Hajdú Anikó (szerk.): *Multietnikus világok Közép-Európában, 1867–1944*. Nyitra, Téka Társulat, 2016. 165–176.
4. Kosztyó Gyula: Az ungvári zsidóság a vészkorszakban: gettósítás, deportálás és a zsidó vagyon sorsa 1944-ben. *Betekintő*, 2016. 4. sz. 1–32.
5. Kosztyó Gyula: Közállapotok Ungváron a háború árnyékában (1944). *Pro Minoritate*, 2015. 1. sz. 131–158.
6. Kosztyó Gyula: Irreguláris szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztagnak működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. Ekert Mária – Molnár Attila (szerk.): *Teremtés, politika és művészet*. Budapest, NKE – Molnár Tamás Kutató Központ, 2015. 365–379.
7. Kosztyó Gyula: *Iskolán kívüli népművelés Kárpátalján 1940–1944 között*. Ungvár, KMMI, 2014. 1–43.
8. Kosztyó Gyula: Az Ungvári Kémelhárító Osztály jelentései Kárpátaljáról, 1939–1944. *Scientia Denique*, 2011. 1. sz. 28–37.